

ուը հարցավանդում արեց կ. Պօլսի Փրանշ
սիական՝ զեսպան կամքօնին։ Շիշկինի և
Հանօտօի բանակցութիւնների հետևանդնե-
րը, Թագաւոր Կայսրի Պարիզ եղած ժամա-
նակ, հետևեալ կերպով են ձեւակերպված.
»Ֆրանսիան և Ռուսաստանը ամենից ա-
ռաջ աշխատում են համաձայնութիւն կա-
յացնել պետութիւնների մէջ, որին հիմք
պէտք է ծառայէ Սամանեան կայսրութեան
անձեռնմխելի լինելը։ Նրանք համաձայն են
այն բանի հետ, թէ անհրաժեշտ է սուլ-
թանի անձնական հեղինակութեանը ՀՀ
զիվչել։ «

Հրաման ստացաւ սպառնալ սուլթանին
Եւրօպայի միջամտութեամբ, եթէ նա չի-
րագործի խոստացված բէֆօրմները: Նե-
լիդօվի յայտնի ունկնդրութեան մասին
սուլթանի մօտ, Պետերբուրգից վերադառ-
նալուց յետոյ, գետեմբերի 20-ին հաղոր-
դվում է, թէ Նելիդօվ յայտնեց սուլթանին,
որ եթէ նա չի հետևի գեսապանների խոր-
հուրդներին, ծանր վտանգի և մինչեւ ան-
գամ օտար միջամտութեան կենթարկի ի-
րան: Սուլթանը, պատասխանելով դրան,
յոյս յայտնեց, որ ուշադրութեան կառն-
վեն իր բարձրագոյն իրաւունքները և
իրան այնպիսի խորհուրդներ չեն արվի,
որոնց կատարելը շատ ծանր լինէր: Զը
նայելով դրան, Խլդիկ-Քեռօսկը, Կամբօնի վը-
կայութեամբ, լուր տարածեց, որ իբր թէ
Նելիդօվ այդ ունկնդրութեան ժամանակ չը
խօսեց եւրօպական միջամտութեան հնա-
րաւորութեան մասին: Այդ պատճառով
Նելիդօվ հարկադրված էր հաղորդել բոլոր
գեսապաններին սուլթանի հետ ունեցած իր
խօսակցութեան ընտակ: Հանոտօի և թիւր-
քաց գեսապան Սիւնիր-բէյի ու կոմս Մու-
րավիեվի բանակցութիւնների մասին Հա-
նոտ հաղորդեց Կամբօնին: „Մենք եռան-
դիկայի առաջարկ կատարում է մի գիւղացին իր առաջարկ կատարում է: Այս գիւղացին մի գիւղացի կատարում է: Վա-
ղակայքը այժմ անմխիթար վիճակի մէջ է: Գո-
ղաքը և 43 գիւղեր չեն կարողանում ազա-
տանչ քաշել տեղական քիւրդ բեգերի և ազա-
տանում մնանք: Եթէ հայերը կարողացել ե-
նականի մնալ, դա եւրօպական նվաստող ֆօ-
դերի չնորհով է միայն: Ճողովուրդը քիչ պաշտ-
կարողացաւ վերցնել իր հունձից: Լսելով, ո-
գիւղերում շատ կան հիւանդներ, մենք աշխա-
տեցինք բժիշկ գանել այն տեղերը ուղարկելու
կարողացանք միայն մի մարդ գանել, որ փոք-
րինչ ծանօթ էր բժշկութեան: Մի գիւղում,
բաղկացած էր 200 տնից, բժիշկը 170 հիւան-
դուաւ. մի ուրիշ գիւղում 280 տան մէջ 250 հի-
ւանդ, իսկ կոտորածների ժամանակը 400 հոգ-
մեռել են: Նոյնն էլ միւս գիւղերումն է: մա-
զիկ հիւանդ են, բայց մեռնում են գլխաւորս
պէս բաղցածութիւնից: Մեր բարեկամները ա-
խատում են օգնել հացով, հագուստեղինով, ան-
կողնով:

դուն ձնշում գրոթեցինք Միւնիր-բէյի վրա, որպէս զի ստիպենք նրան, որ նա տեղեւ կացնէ սուլթանին, թէ Ֆրանսախան և Ռուս սաստանը հաստատ որոշել են համաձայն նութիւն պահպանել պետութիւնների մէջ բէֆօրմների ծրագիրը իրագործելու նպատակով։ Երկու մինիստրներն ևս մանաւանդ մատնացցյց էին անում այն ծանր պատասխանաւութեան վրա, որին կենթարկեր իրան օսմաննեան կառավարութիւնը խառնակութիւնների կրկնութեան դէպքում։ Եթէ բէֆօրմները չեն ընդունվի կամ թէ կը վերսկսվեն խառնակութիւնները, այն ժամանակ պետութիւնները կը դիմեն ստիպողական միջոցներին, որոնցից նրանք հաճութեամբ կը խուսափէին։ Դեղին զիրքը՝ վերջանում է փետրվարի 10-ից (և. տ.) Կամբօնի ուղարկած մի հեռագրով, որով հաղորդում է, թէ Ներէկ բէֆօրմների նախադիմք հաստատվեց և ստորագրվեց։

«Daily News» լրագրի կ. Պոլսի թղթակից հեռագրում է, որ բէֆօրմների ծրագիրը ուղարկած է պետութիւններին հինգշաբթի, փետրվարի 11-ին (նոր տօմարտով)։ Ամեն մարդ մէն աշխակութիւն է տալիս գործին։ Արդեօք բոնի միջոցներ են ծրագրված բէֆօրմներ մըտց

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԵՂՈՒ ՀԱՄԱՐԻ (11 7)

կ. Պոլսի «Ծաղիկ» շաբաթաթերթի յունվարի 25-ի համարում կարդում ենք, «Վանայ և արտարձանաց մէջ թիֆօյի հիւանդութիւնը համաձարակի կերպարանք առած և հանապազօրեաց զոհերուն թիւը հետզետէ շատնալու վրայ է։ Մայրաքաղաքս գտնուող Վանայ Առաջնորդ Սահակ Վարդապետ և Վանեցի պատուաւոր սեղանաւորք և վաճառականք Պատրիարք Հօրդիմելով, խնդրած են այս մասին բանակցելու Պարիզից հեռագրում են անգլիական «Daily News» լրագրին հետևեալը. «Վանից հաղորդում են, թէ քիւրզերը խել են հայերի հողադաշտերը և յետոյ ամեն մի գութանի լծելով վեհեօթ մերկ հայեր, առաջ են քում ծեծելու խեղճերին։ Երբ առաջին զոհերը ուժապատմենում են, այն ժամանակ որսնում են նորերին։»

որու հետ որ անկ է, որպէս զի դարման մը
տարուի վերահաս վտանգի, էրզումէն փութով
բժիշկ և դեղօրայք դրկուելով։
«Վանէն կը զրեն թէ քաղաքին մէջ ամէն օր
սոյն հիւանդութեամբ վարակուելով կը մեռնին
իրը 30 հոգի։ Առ ի չգոյէ բժշկի և դեղօրէից,
մէկ ամսուան մէջ՝ ծովագերեայ Աւանց զիւզը¹
սոյն հիւանդութեան զոհ տուած է 300 հոգի,
Անզգ զիւզը՝ 70 հոգի, Ճանիկ զիւզը՝ 35 հոգի,
իշխան մասն 20 հոգի և այսն».

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԳԻԱՅԻՑ

Խարբերդի վիճակը

«Occasional Papers» հրատարակութեան №
1-ի մէջ Կարդում ենք. «Ոօքտօր Բարնըմ, որ
Խարբերդի միսիօնարութեան ամենահին ան-
դամներից մէկն է և 40 տարի է, ինչ ապրում է
Փոքր Ասիայում, զբում է գեկանքերի 9-ից հե-
տեւալը. «Ձմեռը եկել է, իսկ աղքատ ժողո-
վուրդը պատրաստութիւններ չունի ամենահին:

Վան, յունվարի 27-ին

Յուրաքանչյուր այս տարի շատ խիստ է, կը հասնի
մինչև 18⁰: Հիւանդութիւններ զեռ վերջացած
չեն. մասեր ալ ոչ նուազ յաճախաղէալ: Մահմէ-
տական հասարակութիւնը ևս, որ ցարդ զերծ
էր տիրող հիւանդութիւններէն, սկսած է մեծա-
թիւ կորուսներ տալ:

Ամերիկացի միսիոնարներ անդուռ գործունէութեան մէջ են: 600-է աւելի հիւանդներ ունին, զորս կը զարմանեն ձրի: Որբանոց մ'ալ հաստատած են, ուր ապաստան գտած են 200-ի չափ երկսեռ որբեր և զիշերօթիկներ: Ասոնց վրա եղած ծախսեն զատ, ամսական 7—800 ոսկիի չափ առ կը ծախսեն և աղքատաց դրամ, կամ գործ, կամ հաց բախչելով: Անդիմական հիւանդատոս մարդ զրկեց 500 զոյտ եղ բերելու Պարսկաստանէն: Արդէն զրկած է ձեզ, որ գիւղացիներուն պիտի բաշխուին աղոնք:

Հայցը շատ սուլ չէ բարեխաղաքար (չափը
35 դուրուչ), բայց ընդհանուր աղքատութիւնն
անտանելի է: Առևտուր դարձեալ դադրած է:
Ժողովուրդ միշտ կասկածի և երկիւղի ներքն է,
մանաւանդ ներկայ Բամազան ամսուայ մէջ:

0-7

ԱՐԵՎԱԿԱՆ ԵՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՑԱՆԿԱՎԱՐԻ 27-ին

Անցեալները ամենասատոյդ աղբիւրէ լսեցինք,
որ 30—40 հայ մանուկներ բերուած են աստ
Երսուասլէմ, և այդ դժբաղդները կը գտնուին
աեղւոյս գերմանացի ընկերութեանց խնամոց
տակ: Այս մանուկները 7—12—13 տարեկան
կը լինին և մեծագոյն մասամբ կ. պօլսեցի են,
որոց ծնողը վերջին դէպեհուն զոհ գնացած են
և եթէ սմանց ալ միմիտյն մայրերը մնացած
են, աղքատութենէ չը կրնալով մնուցանել զա-
նոնը և անխուսափելի մահէ մը աղքատելու հա-
մար՝ յանձնած են օտարներու: Այսուեղ գերմա-
նական արհեստանոցի և դպրոցներու մէջ ցըր-
ւած են որք մանկիկները: Անոնցմէ երերը,
10—12 տարեկան, անցեալ շաբթու փախած՝
հայոց ս. Յակոբի վանքն եկած էին, օտար գըր-
էն իբր մայրենի գիրկը ապաստանած: Սակայն
վանական վարչութիւնը՝ չենք գիտեր ինչ նկա-
տումներով, զանոնք ետ դրկած էր, թերեւս միւս-
ներուն ալ ճամբար չը բանալու համար:

Այս շաբթու ալ տասն հայ մանուկներ հասած
են աստ, դարձեալ նոյն գերմանական ընկերու-
թեանց յանձնուած: Բայց մենակ ասանք չեն,
տեղւոյս լատինական կրօնաւորներն ալ ունին
հայ մանուկներ, որք հայկական գաւառներէն
դրկուած են:

Որչափ որ կողած ենք տեղեկանաւ, ասս հա-

մանուկները անպայման կերպով յանձնուած են թէ գերմանացիներու և թէ լատիններու, որը սիփի դաստիարակեն զանոնք իրանց լեզուի և կրօնի մէջ. իսկ իրենց մայրենի լեզուն թերես բոլորովին մոռնան: Կ. պոլսեցի հայ ուխտաւոր մը, զգայուն անձ մը, կը պատմէր թէ իրեն յաջողուած է տեսնել այդ մանուկներէն քանիները, և անոնց հետ խօսակցեր է: Կա կը պատմէր թէ մանուկները խիստ կը ցաւին, որ օտարներու ձեռքը ինկած են: Ուխտաւորը յանձնարարած է, որ զէթ վարժարանի մէջ հայ տըղաքները իրարու հետ (եթէ թոյլ տան) հայերէն խօսեն, որպէս զի մայրենի լեզունին չը մոռնան:

Տեղույս յունաց պատրիարքի առողջական վիճակը յուսահատական է: յոյները սկսած են յաջորդին ընտրութեամ վրա վիճաբանել:

Պահեստի զօրքերէն 3—4 վաշտ (ոռապուր) հաւաքուելով Հալէպի կողմն զրկուեցաւ: Ամեն մարդու բերնէն կը լսուի, թէ գարնան շատ խառնակութիւններ պիտի լինին: Աստուած պահէ խեղճ հայերը:

ԱՐԹԻԿԱ-ՎԻՃԱՎԱ ՏԱՄԵԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎՈՒՄ Է մԵռ-
ԱՀԱ ԹԷ ԻՆչ ԿՆՉ Կարգում այդ մասին
Ծաղկեց մէջ.

Եկեղեցւոյ շրջարակրս մէջ, ասսո. ու
պատրիարք հայրը նորին բարձրութեան
կամքը կատարուելու համար հարկ եղածն ի
գործ դրած է:

Ար ցանկալինք, որ կ. Պօլսի շաբաթաթեր-
թը միւս համարներից մէկում մեղ բերէր հե-
ռնեալ լուրը.

«Ամեն. Մազաքիա արքեպիսկոպոս Օր-
մանեան փափաք յայտնած ըլլալով, որ իր
մահէն վերջ մարմինն ամփոփվի քարձր,
Արթին փաշա Տատեանի կողքին, Պէշիկ-
թաշի ս. եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ,
բարձր. Արթին փաշա Տատեան, իր արժա-

Նաւոր գործակցին կամքը կատարած ըլլա-
լու համար, հարկ եղածն ի գործ դրած է»:

Այդ մօտավորաւ մահերն ի նկատի ունենալով,
որ զառամեալ հնագէտ Երիցեան, անչուշտ
ւտով կը սկսի պարապել Օրմանեան-ջատեամն
հնագրութեամբ, որ հաւանօրէն կը սկսի այս-
իսի խօսքերով. «Ողբացէք հայեր, ողբացէք
այսատանի լեռներ և ձորեր, այլ ևս չը կան
անք, որ... նրանք, որ...»:
Այդ տեսակ կենսագրութիւնը պատմական
հասկետից, ճշմարիտ է, ուղիղ չի լինի, բայց
թէ պ. Երիցեանի համար գժուար կը լինի մի
մնի տարուց յետոյ փախել և հակառակը գրել:
որոն ինքը, ջնջոն ինքը: Ահա նոյն պ. Երի-
ցան մի քանի տարի, մի քանի ամիս առաջ
ուրս էր բերում, որ Ներսէս Աշտարակեցին
քրոտ, քինախնդիր, գրիֆառու մարդ էր, և
առ վասներ տուեց, բայց այսօր, փետրվարի
4ին, Ներսէսի մահվան 40-ամեայ տարեգարձի
ոիթով, Թիֆլիսի իրան արքանի թերթերից մէ-
ւում յայտարարում է, որ Ներսէս մարմնացած
ամբ երսւթիւն էր, որ նա ունէր վեհ հոգի,
ոմբերատար բնաւորութիւն, անհասանելի մե-
ռիթիւն:

Ասում են, որ պ. Երիցեան արդէն ձեռնար-

ոլ է և մի ուրիշ աշխատութեան, որտեղ ցոյց
տալիս, որ Ստեփիաննոս Նազարեան, որին մի
մնի տարի առաջ նա համարում էր ո չնչու-
իւն, մի անզուգական գործող, տաղանդաւոր
ապարագախօս էր...

Ով գիտէ, երեխ հնագիտութեան մէջ ընդուն-
ած է՝ առաջ կեղծել, ամեն ինչ թարսել
մեծութիւնը ոչնչութիւն գուրս բերել, ոչնչու-
իւնը մեծութիւն, և յետոյ միայն, տարիներ
ոցնելաց յետոյ, ուզիգը խստովանել ճշմար-
ութիւնը հրապարակ գուրս բերել:

THE PRACTICAL CONSTRUCTION OF
THE PRACTICAL CONSTRUCTION OF

Կ Պ Ե Տ Ե

—

ԿՊՈՒՅ Ե Ե Ք ՊԱՄՊՐՎԱՐԲ: «ԿՈՒ.» Արա-
ուսւմ, Քերլինից գրած մի նամակից երեսում է,
ո մինիստրական ճառերը Քերլինում, Լոնդո-
ում և Պարթզում միաձայն մերժում են, որ
հետեւ միացնվի Յունաստանին և մատնացոյց են
ուում, թէ անհրաժեշտ է մի տեսակ ինքնավա-
թիւն տալ կզզուն սովորականի գերագոյն իշ-
անուութեան տակ, նոյպէս և անհրաժեշտ են
մարում, որ վերջ դնվի միջազգային իրաւուն-
քակառակ Յունաստանի գործունչութեան ե-
նակին: Նամակին կցված է, որ միատեսակ
յեացը ունեն թէ Քերլինում և թէ Վիեննա-
ւմ, որ, սակայն, առաջ էլ յայտնի էր: Գետու-
նները նոյնպէս, ըստ երեսյթին, համաձայնու-
թիւն կայացրին, որ այն դէպօւմ, եթէ Յու-
ստանը կը շարունակի վիմագրել, ամենափրա-
ն միջացը նրան բնկանելու համար կը լինի
նական նաւահանգիստների պաշարումը, մի
ջոց, որ առաջարկել է գերմանիան:

ԿԱՅԵՒՅԱ, 15 գատիղալորս Յարակապուամորը
ողաբեցրին, և քաղաքի շրջականիրում աւելի
նսպառաթիւն է ափրում։ Եւրօպական նաւերը
նոդնած են ափի երկարութեամբ։ Միտիում
իիւչէ նաւը վերցրեց բժշկութեան համար 300
բաւրդիած քրիստոնեաներին և մահմեգական-
թիւն։

Առնդօ՞ւ, 14 փետրվարի: Այժմ հաստատ է,
սկսութիւնների մէջ կատարեալ համաձայ-
թիւն կայ կրետական հարցը անմիջապէս լու-
լու վերաբերմամբ: Շուտով մի նշանաւոր ցոյց
սպասիում:

ԼօՆԴՈՆ, 14 փետրվարի: «Times» լրագրին նէյից հեռազբում են, որ մահմետականները նղաննում սպառնալի դիրք են բանել: Հիւ-

Վիեննա, 14 փետրվարի: «Fremdenblatt»

ում է, որ Գերմանիան, Աստրիան, Լիխիան
Ռուսաստանը հաղորդեցին իրանց փոխազարձ
տարեալ համաձայնութեան մասին. Խաղիան
յանեց, որ կը միանայ գրանց. Ֆրան-
այի համաձայնութիւնը դեռ չէ ստացված,
յյ այսօր կը ստացվի: Գործունէութեան
անսպի մասին լրագիրն ասում է, որ Կ. Պոլ-
գեսպանները առաջ կը հաղորդեն Բ. Դրան,
սկսած թիւնները դիմաւորութիւն ունեն ի-
նց ձեռքն առնել կրետէի խաղաղացումը
ւրբիչի անունից. ապա նոյնպիսի մի հաղոր-
դութիւն կանվի Յունաստանին: Ինչ վերա-
բում է կղզին մաքրելու հրաւ էրին, զա պէտք
ովտիմասումի ձևով անվի կամ, զանէ, ուշ-
մատումի նշանակութիւն ունենայ և ամենա-

սեղ ստիպողական միջոցներ գործ կը դնիլնի:
Պ. ՊՈՂԻՍ. 14 փետրվարի: Բ. Դուռը տեղե-
թիւն ստացաւ, որ Խերսոնէսում ամի իջան
շայն զինուորներ երեք թշնամօթով և գոր-
նէրով: այլ և Յունաստանից եկած զեկավար-
ութիւնը սոսնը աետք է առաջնորդեն ապստամբ-

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱՂԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչ՝ ԱՆԴՐԵԱՍ ԱՐՄՐՈՒԵՒԻ

